

Lausunto

25.05.2026

Asia: VN/23894/2025

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laeiksi tuloverolain 119 ja 124 §:n muuttamisesta sekä rajoitetusti verovelvollisen tulon verottamisesta annetun lain 7 ja 15 §:n muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Valtioneuvosto julkisti 4. huhtikuuta 2026 lakiesityksen tuloverolain 119 § ja 124 § muuttamisesta sekä lakiesityksen rajoitetusti verovelvollisen tulon verottamisesta annetun lain 7 § ja 15 § muuttamisesta (seuraavassa: lakiesitys). Tuloverolain 119 § muutos laajentaa aiemmin syntyneisiin elinkeinotoiminnan ja maatalouden tappioihin kohdistuvaa verovähennysoikeutta. Tuloverolain 124 § muutoksella alennetaan yhteisöverokantaa 20 prosentista 18 prosenttiin. Rajoitetusti verovelvollisia koskevan lain muutoksilla alennettu 18 prosentin verokanta kohdistetaan myös rajoitetusti verovelvollisiin yhteisöihin. Staattisesti arvioiden yhteisöverokannan alennus vähentäisi lakiesityksen mukaan verotuloja noin 832 miljoonalla eurolla. Lakiesityksessä esitettyjen arvioiden mukaan sen kaksi muuta pääkohtaa olisivat fiskaalisilta vaikutuksiltaan vähäisempiä, sillä sen mukaan tuloverolain 119 § muutos vähentäisi valtion verotuloja pitkällä tähtäimellä noin 100 miljoonalla eurolla ja rajoitetusti verovelvollisten verotukseen kohdistuva muutos noin 2 miljoonalla eurolla.

Suomen nykyinen yhteisöverokanta on alhaisempi useimpiin relevantteihin verrokkimaihin verrattuna, eikä Suomessa yrityksiin kohdistuvaa verotusta voida pitää poikkeuksellisen korkeana myöskään esimerkiksi keskimääräisellä efektiivisellä veroasteella arvioituna. Staattisen laskelman mukaisen verotulojen menetyksen voisi pitkällä tähtäimellä osin korvata lisääntyneiden investointien tuottama verotulojen kasvu, mutta lakiesityksessä esitetyn arvion mukaan tällainen vaikutus jäisi noin 34-46 prosenttiin verotulojen menetyksestä. Lisäksi lakiesitys kiihdyttäisi toteutuessaan lyhyellä tähtäimellä julkisen sektorin jo ennestään nopeaa velkaantumista ja vaikeuttaisi Euroopan Unionin talouden ohjausjärjestelmän Suomelta edellyttämän nettomenouran noudattamista.

Suomen yhteisöverokanta on jo nyt relevantteihin verrokkimaihin suhteutettuna kilpailukykyinen

Suomelle luontevia vertailumaita yhteisöverokantoja verrattaessa ovat mm. muut pohjoismaat, Viro, Euroopan Unionin kuusi suurinta taloutta, Yhdysvallat, Yhdistynyt kuningaskunta ja myös EU:n keskiarvo. Näihin relevantteihin verokantoihin verrattuna Suomen nykyinen yhteisöverokanta (20 prosenttia) on toiseksi alhaisin, ja niistä vain Puolassa on Suomea alhaisempi yhteisöverokanta (19 prosenttia). Yhteisöverokanta on tässä maaryhmässä Suomen kanssa samansuuruinen vain Islannissa. Suomen yhteisöverokanta on myös alhaisempi kuin EU-maiden keskimääräinen yhteisöverokanta (21,8 prosenttia). EU-maiden joukossa yhteisöverokanta on Suomen nykyistä yhteisöverokantaa alhaisempi Puolan lisäksi vain Bulgariassa, Irlannissa, Kroatiaassa, Kyproksella, Liettuassa, Romaniassa ja Unkarissa.

Lakiesityksessä yritysverotuksen tasoa tarkastellaan myös keskimääräisen efektiivisen veroasteen (EART) avulla, ja sen mittarina käytetään ZEW-tutkimuslaitoksen raportoimia, yrityksiin keskimäärin kohdistuvan verotuksen suuruutta kuvaavan Mannheimin veroindeksin arvoja (<https://www.zew.de/en/mannheim-tax-index>). Seuraavassa verrataan indeksin arvoa vuonna 2025 em. maajoukossa lukuun ottamatta Islantia, jonka tiedot puuttuvat ZEW-tutkimuslaitoksen tietokannasta.

Suomen tapauksessa veroindeksin arvo on 19,6 prosenttia, joka on lähellä Euroopan Unionin keskiarvoa (19,0 prosenttia) mutta jonkin verran sitä suurempi. Em. maista indeksin arvo on Suomen indeksilukua pienempi Ruotsissa, Virossa ja Puolassa. Lisäksi havaitaan, että Yhdysvalloissa yrityksiin kohdistuva verotus on kummallakin indikaattorilla arvioituna (yhteisöverokanta 25,53 prosenttia ja Mannheimin veroindeksi 27,5 prosenttia) korkeampaa kuin Suomessa. Tästä huolimatta Yhdysvaltojen keskimääräinen talouskasvu finanssikriisin jälkeisenä aikana vuosina 2010-2025 on ollut huomattavan nopeaa (keskimäärin 2,4 prosenttia) sekä Suomeen (keskimäärin 0,7 prosenttia) että Euroopan Unioniin (keskimäärin 1,4 prosenttia) verrattuna.

Yhteisöveron alennus kiihdyttää velkaantumista ja vaikeuttaa Suomelta vaaditulla nettomenouran noudattamista

Esityksen mukaan yhteisöverokannan alennus vähentäisi staattisesti arvioiden verotuloja noin 832 miljoonalla eurolla. Kuten esitys toteaa, tutkimuskirjallisuudessa esitetyt arviot tällaisen veronalennuksen pitkän tähtäimen dynaamisista vaikutuksista vaihtelevat huomattavasti. Esityksessä arvioidaan, että alennuksen itserahoitusaste olisi noin 34-46 prosenttia. Ehdotettua yhteisöveron alennusta on tarkasteltu myös VM:n vuosi sitten puoliväliriihen yhteydessä esittämässä muistiossa (Valtiovarainministeriö, 2025). Siinä yhteisöveron alennuksen omarahoitusosuudeksi arviottiin 60 prosenttia. Vaikka veronalennus lisäisisikin yritysten kannusteita investointeihin, tätä kautta saavutettava verotulojen kasvu ei siis hallituksen tai VM:n omien mukaan riittäisi korvaamaan veronalennuksen aiheuttamaa välitöntä verotulojen menetystä. On myös

hämmentävää, ettei lakiesityksessä analysoida yhteisöveroon tehtävän muutoksen lyhyen tähtäimen vaikutuksia.

Veronalennuksista investointien lisääntymisen kautta saavutettava hyöty ilmenee vasta pitkällä tähtäimellä. Ennen myönteisten vaikutusten ilmenemistä toteutuva velkaantuminen on taloudellinen tappio, joka tulisi huomioida päätösten järkevyyttä analysoitaessa.

Valtiovarainministeriön huhtikuun lopussa julkaiseman kevään 2026 talousennusteen (Valtiovarainministeriö, 2026c) mukaan julkinen talous velkaantuu tällä hetkellä nopeasti. Ennusteen mukaan EDP-velkasuhde kasvaa kuluvana vuonna 2,7 prosenttiyksiköllä 91,2 prosenttiin, ja vuonna 2030 se olisi jo miltei sata prosenttia. Nykyisessä tilanteessa tilapäisenkin lisävelkaantumisen haitat ovat poikkeuksellisen suuria, koska valtion velkaantuessa nopeasti valtionvelkakirjojen korot ovat poikkeuksellisen korkealla tasolla ja velkaantumista kiihdyttävät päätökset saattavat nostaa niitä edelleen.

Euroopan Unionin neuvosto asetti Suomen liiallisen alijäämän menettelyyn 12. tammikuuta 2026 (Council of the European Union, 2026). Tällöin Suomelle asetettiin korjaava nettomenopolku, joka määrää maksimi-arvot nettomenojen prosentuaaliselle kasvulle vuosiksi 2026-2028 sekä kumulatiivisesti vuodesta 2024 alkaen. Nettomenopolun noudattamista valvotaan valvontatilin avulla. Sille kirjataan vuosittaiset poikkeamat ja kumulatiiviset poikkeamat korjaavalta nettomenopolulta osuuksina bruttokansantuotteesta.

Suomeen sovelletaan myös kansallista poikkeuslauseketta. Jos sitä ei olisi, Suomelta edellytettäisiin, että valvontatilin kumulatiiviset arvot säilyisivät kunakin vuonna negatiivisina tai enintään nollan suuruisina. Kansallinen poikkeuslauseke kuitenkin oikeuttaa Suomen ylittämään nettomenojen kasvun maksimi-arvon puolustusmenojen vuoden 2021 tasoon verrattua kasvua vastaavalla summalla mutta kuitenkin enintään 1,5 prosentilla Suomen bruttokansantuotteesta (Euroopan unionin neuvosto, 2025).

Valtiovarainministeriön laatimassa Suomen edistymisraportissa (Valtiovarainministeriö, 2026b) esitetään ennuste, jonka mukaan puolustusmenojen kasvu vuoteen 2021 verrattuna olisi BKT:hen suhteutettuna 1,5 % vuonna 2026, 1,6 % vuonna 2027 ja 1,7 % vuonna 2028. Käytännössä poikkeuslauseke siis merkitsee, että kukin valvontatilin arvoista saa olla 1,5 prosenttiyksikön verran nollaa suurempi. Suomen edistysraportti sisältääkin laajennetun korjaavan valvontatilin, jossa valvontatilin kumuloituneista poikkeamista on vähennetty 1,5 prosenttiyksikköä. Kansallisen poikkeuslausekkeen huomioon ottaen korjaavan nettomenopolun noudattaminen edellyttää, että tämän tilin arvot eivät ole positiivisia.

Valtiovarainministeriön ennusteen mukaan kuluvana vuonna laajennetulla korjaavalle valvontatilille kirjattava arvo olisi kuluvana vuonna -0,7 prosenttia ja ensi vuonna +0,2 prosenttia. Toisin sanoen laajennetun korjaavan valvontatilin kumuloituneen poikkeaman arvioidaan olevan negatiivinen ja siis EU:n vaatimusten mukainen kuluvana vuonna, mutta positiivinen ensi vuonna. Myös julkisen

talouden suunnitelmassa vuosille 2027-2030 (Valtiovarainministeriö, 2026a) esitetään ennuste, jonka mukaan Suomi noudattaisi korjaavaa nettomenopolkua kuluvana vuonna mutta poikkeaisi siltä vuonna 2027.

EU:n talouden ohjausjärjestelmän mukaiset nettomenot ovat julkisen sektorin menoja, joista on vähennetty mm. harkinnanvaraiset tulopuolen toimenpiteet (Euroopan parlamentti ja neuvosto, 2024). Toisin sanoen tuloja kasvattavat politiikkatoimet, kuten veronkorotukset, alentavat nettomenoja ja veronalennukset vastaavasti kasvattavat niitä. Esimerkiksi yhteisöveron alennuksen arvioitu välitön vaikutus, 832 miljoonaa, kasvattaa Suomen nettomenoja vastaavalla summalla, eli noin 0,3 prosentilla bruttokansantuotteesta, ja valtiovarainministeriön ennusteen toteutuessa yhteisöveron alennuksen peruminen riittäisi muuttamaan Suomen nettomenokehityksen ensi vuonna Suomen liiallisen alijäämän menettelyn mukaisen nettomenorajoitteen mukaiseksi. Myös Suomen tämänhetkiseen liialliseen alijäämän menettelyyn perustuvat velkaantumisen rajoitteet ovat siis syy suhtautua yhteisöveron alennukseen nykyisessä tilanteessa kriittisesti.

Helsingissä 25. toukokuuta 2026

Ilkka Kiema

Tutkimusohjaaja

Työn ja talouden tutkimus LABORE

Viitteet

Council of the European Union. (2026). Council recommendation with a view to bringing an end to the situation of an excessive deficit in Finland (Brussels, 12 January 2026).

Euroopan parlamentti ja neuvosto. (2024). Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2024/1263, annettu 29 päivänä huhtikuuta 2024, talouspolitiikan tuloksellisesta yhteensovittamisesta ja monenvälisestä julkisen talouden valvonnasta sekä neuvoston asetuksen (EY) N:o 1466/97 kumoamisesta (2024/1263).

Euroopan unionin neuvosto. (2025). Neuvoston suositus, annettu 8 päivänä heinäkuuta 2025, neuvoston Suomelle asetuksen (EU) 2024/1263 nojalla asettamista nettomenojen enimmäiskasvuprosenteista poikkeamisen sallimisesta (kansallisen poikkeuslausekkeen aktivointi) (C/2025/3966).

Valtiovarainministeriö. (2025). Hallituksen puoliväliriihen toimenpidekokonaisuuden vaikutuslaskelmista (VM 30.4.2025, muistio.).

Valtiovarainministeriö. (2026a). Julkisen talouden suunnitelma 2027–2030 (Valtiovarainministeriön julkaisuja 2026:17).

Valtiovarainministeriö. (2026b). Suomen edistymisraportti 2026 (Valtiovarainministeriön julkaisuja 2026:16).

Valtiovarainministeriö. (2026c). Taloudellinen katsaus: Kevät 2026 (Valtiovarainministeriön julkaisuja 2026:14).

Kiema Ilkka
Työn ja talouden tutkimus LABORE